

З огляду на викладене можна стверджувати, що концепцію сучасного університету в умовах глобальних трансформацій доцільно формувати як інституцію, що водночас здатна виконувати завдання навчання, наукового дослідження та надання різноманітних послуг суспільству. При цьому така модель має знаходитись між крайнощами абсолютного підпорядкування та обслуговування влади і граничної незалежності від зовнішнього її впливу. Держава має нести відповідальність за стан освітньої системи перед громадянським суспільством, оскільки освіта є колективним благом, що не може регулюватись виключно ринковими механізмами. Дієвості й ефективності державної політики у сфері освіти можна досягти за умов розробки довготермінових планів і стратегій, виведених за рамки швидкоплинних пріоритетів та інтересів конкретних урядів. Гарантування якості діяльності освітніх установ, кваліфікацій, які вони надають, уже не може обмежитися зусиллями на національному рівні, воно з необхідності вимагає розробки норм регіонального та глобального характеру, створення механізмів, процедур і систем міжнародного контролю. Так в рамках перегляду ролі держави в освітній політиці, а саме забезпеченні якості освіти, була створена у багатьох країнах світу система оцінювання вищої освіти, відмінністю якої стало оцінювання ВНЗ та якості їх діяльності експертами, а не урядовими структурами, за якими, замість функції надання директив, закріпилась функція погодження.

Щодо проблеми фінансування вищої освіти, то вирішення її, поряд із залученням ресурсів ринку, певним чином знаходиться у площині перегляду урядами ставлення до соціальних витрат, а саме того, що освіту слід розглядати не лише як витрати, а як економічні і політичні інвестиції, що уможливають отримання бажаних результатів у майбутньому та забезпечить конкурентоспроможність держави.

УДК 340.111.5

Шуст Н.Б.,

д.с.н., професор,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Барікова А. А.,

магістр,

Київський національний університет

ім. Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

СОЦІОЛОГІЧНИЙ МЕТОД: МОТИВАЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ

Актуальність дослідження соціального аспекту договору (насамперед мотивації його укладення) зумовлено як логікою розвитку суспільства, так і логікою розвитку науки, оскільки це пов'язано з соціально-економічним благополуччям соціуму та психологічним благополуччям особистості. В умовах постійної зміни соціально-політичних, економічних і моральних орієнтирів сучасного світу найважливішим фактором динамічного розвитку суспільства є формування відповідних соціальних факторів, які сприяють успішній економічній діяльності.

Метою дослідження є вироблення теоретичного підґрунтя мотиваційної концепції укладення договору як феномена правового життя в контексті соціального аспекту договору і на цій основі формування підходів до його удосконалення.

Зараз існує багато методів дослідження, серед яких провідним є соціологічний. Він дає можливість: 1) правильно оцінювати події, факти, результати; 2) аналізувати перспективи розвитку процесів чи явищ у правознавстві, зокрема у відповідному дослідженні. Проблема прогнозування завжди була актуальною для науки. Це одна із найсуттєвіших функцій соціології – прогностична, котра виражається у виробленні науково обґрунтованих прогнозів про тенденції розвитку соціальних процесів у майбутньому.

Соціологічний метод дозволяє проводити дослідження перспектив соціальних процесів та явищ з метою підвищення наукової обґрунтованості та ефективності соціального програмування й ефективності планування й управління.

Як свідчать соціологічні опитування, які були проведені авторами у КНУ імені Тараса Шевченка, переважна більшість студентів (94,6 %) віком 17-20 років (82,7 %), 20-23 роки (17,3 %) уклали договори в таких сферах: майнова (81,7 %), страхова (51,6 %), сімейна (12,9 %), надання послуг (56,9 %), державний сектор економіки (8,6 %), інтелектуальна власність (53 %), страхування: транспортних засобів (51,6 %), життя (27,9 %), нерухомості (15 %), здоров'я (2,1 %). Під час проведення відповідного дослідження були поставлені важливі питання про звернення до послуг страхових компаній щодо страхування, узгодження змісту договору до укладення останнього, мотивами при укладенні договорів, реалізацію потреб при укладенні договору, дотримання в договірних відносинах соціальних якостей відповідного договору. Це свідчить про актуальність теми, необхідність її теоретичного обґрунтування, концептуалізації та систематизації проблемних питань.

Визначаючи структурний склад механізму постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу, важливе місце потрібно відвести його мотиваційному аспекту. До механізму мотиваційної трудової діяльності, який є динамічною величиною, відносять сукупність економіко-соціальних та морально-психологічних важелів. Саме їм відводиться роль спонукальних мотивів до цілеспрямованої поведінки людини [1, с. 146]. Можна виділити такі напрями мотиваційного механізму укладення договорів у сфері електроенергетики: застосування виплат з прибутку в цілях стимулювання раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів; зменшення централізації управління енергозбереженням; розробка системи економічного обґрунтування.

Мотиви укладення договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу – це усвідомлена потреба контрагентів за договором у досягненні цілей його укладення, а також бажаних умов діяльності. Під мотивом тут належить розуміти комплекс значень, що видаються сторонам договірних відносин адекватною підставою для досліджуваної поведінки. Контрагент за договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу вже має знати передбачуване значення своїх дій, до того як він може досліджувати їх мотиви. "Іншими словами, — ставить питання Шютц, — коли ми розкриваємо мотив людини, чи розкриваємо ми передбачуване

значення її дії?" [2, с. 28]. При цьому потрібно виділяти в системі мотивів договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу в контексті співвідношення рівня домагань та рівня досягнень, які перебувають у межах помірної вираженості орієнтації на успіх та уникнення невдач, домінуючі та другорядні мотиви.

Соціальні якості договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу – це сукупність взаємопов'язаних між собою елементів, які зумовлені особливостями взаємовідносин контрагентів за договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу, в конкретному історичному суспільстві, в конкретних історичних умовах.

Можна виділити такі основні складові соціальних якостей договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу: соціальна мета діяльності контрагентів за договором; їхній соціальний статус і соціальна роль, очікування щодо реалізації; норми та цінності, якими керуються контрагенти за договором; соціально-психологічні особливості особистості; активність; самостійність у прийнятті рішення; рівень освіти та кваліфікація.

Ціннісні орієнтації договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу – це соціальні цінності, що спрямовують у контексті соціальних настанов діяльність і соціальну поведінку контрагентів за договором, відображають орієнтацію останніх щодо відображення можливості діяти відповідно до об'єкта дії. На думку Шпрангера, особистість орієнтована лише на якусь одну цінність, що є окремим випадком загального положення системного підходу: "...ціннісні орієнтації, як і будь-яку психологічну систему, можна представити як багатомірний динамічний простір, кожен вимір якого відповідає певному виду суспільних відносин, має у кожній особистості різну вагу" [3].

Потреби за договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу – це внутрішні стимули активності контрагентів за договором, які відображають їхню об'єктивну залежність від світу та соціального середовища. Систему потреб за договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу розглядатимемо як підсистему більш широкої системи "життєвий світ людини", "образ світу" і тому подібне, що має складний і багаторівневий характер. При цьому потрібно враховувати ієрархічну теорію потреб за договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу, а саме: основні та похідні потреби.

Вищевикладена проблематика знайшла відображення в сучасних наукових концепціях, на законодавчому рівні, але проблема досі залишається не до кінця розкритою, що й зумовлює необхідність проведення подальших досліджень з цієї тематики.

Таким чином, соціологічний аналіз конкретної соціальної проблеми дозволяє науково визначити характер, теоретичні та практичні завдання. Які вирішуються у процесі соціологічного дослідження. Це, у свою чергу, дозволяє розкрити конкретний механізм вияву суспільних закономірностей, виявити можливості відхилення в розвитку соціальних процесів. Здійснення цих послідовних завдань дає можливість сформулювати нові теоретичні висновки і виробити практичні рекомендації щодо вирішення даної проблеми.

Література

1. Бойко І.Б. Мотиваційний механізм раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів на газотранспортних підприємствах / І.Б. Бойко, Г.О. Зелінська // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць / Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України. – Київ, 2009. – № 7/8 (98/99). – С. 146.
2. Вебер М. Избранные произведения. / М. Вебер. – М., 1990. – С. 28.
3. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. / Б.Ф. Ломов. – М., 1984.

УДК 321.378.377

Яфонкіна І.П.,
аспірант,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна

ОСВІТА ЯК ОБ'ЄКТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Надання якісної освіти в Україні залишається одним із найактуальніших проблем на шляху інтеграції держави до Європейського Союзу. Сьогодні перед Україною стоїть складний вибір: або прийняти правила конкуренції розвинутих країн, або відійти в сторону від глобалізаційних процесів.

Основою входження України у світову глобалізаційну систему має бути чітко вироблена та впроваджена в життя за допомогою правових засобів стратегія розвитку національної держави з вимогою дотримання основних прав людини.

Слід нагадати, що глобалізація — це незворотний процес, що супроводжується суттєвими впливами на всі сфери життєдіяльності людини і суспільства, в тому числі й на національну державу. Вона є серйозним викликом для національної держави, що ставить під сумнів питання суверенітету та здійснення її основних завдань і функцій.

Національна держава і глобалізація об'єктивно є явищами сумісними. Глобалізація не ліквідує національну державу, а сприяє оптимізації обсягу та надає нові якості тим завданням і функціям, які стоять перед нею. Вона ставить перед державою набагато вищі вимоги, що диктуються інтересами соціально-економічного розвитку, стабільності, підтримки миру і безпеки. Разом із тим, без активної ролі національної держави глобалізаційні процеси можуть втратити свою динаміку та історичний сенс, оскільки основою прогресу, розвитку глобалізації є національні держави [1].

У зв'язку з цим глобалізація радикально підвищує вимоги до політики держави в сфері освіти. Вона виявляється відповідальною за підвищення рівня освіти і професійної кваліфікації своїх громадян, оскільки конкурентоспроможність держави на міжнародній арені вирішальною мірою визначається наявністю високопрофесійних кадрів. В умовах відтоку кваліфікованих кадрів за кордон відбувається деградація людського капіталу, а разом з ним економіки